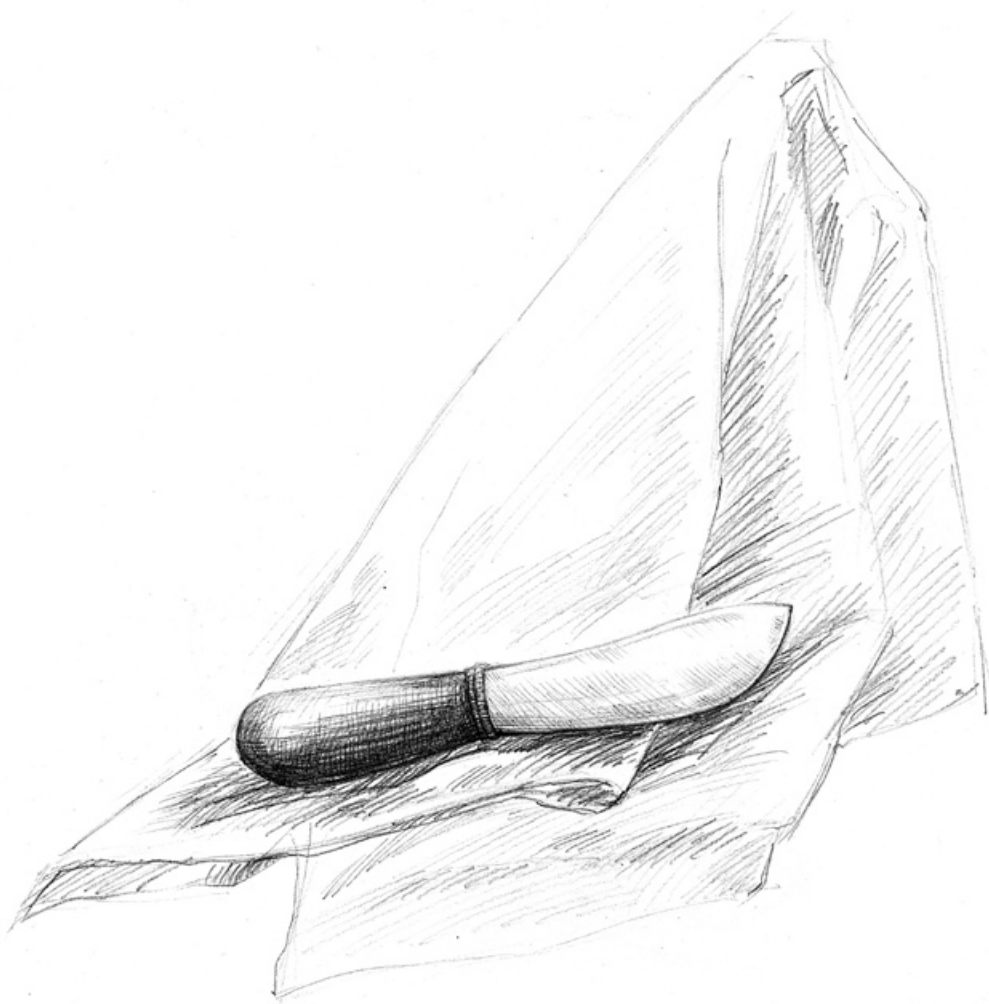

SETKÁVÁNÍ

Brněnský evangelický měsíčník

2020 / 7

ÚVODNÍK

Milí čtenáři Setkávání,

červencovým úvodníkům obvykle nezbyvá moc jiného než být variací na téma „Léto budiž pochváleno“. Ani tenhle nebude převratně jiný.

Po jaru, které jsme kvůli viru strávili dost neobvykle, jsou před námi letní měsíce, během kterých se snad všechno vrátí k normálnímu běhu. Možná i na obvyklou okurkovou sezónu v médiích dojde. Přála bych si to. Přála bych to nám všem. Aby nebylo o čem psát. Aby se v létě nedělo nic tragického a dramatického, co by si zasloužilo nepřetržité vysílání na ČT 24. Aby se nudili hasiči, policisté, záchranáři, všechny zásahové jednotky a krizové týmy. Aby největším ohrožením bylo, že se vám do špajzu na chalupě dostanou myši, a největším strachem ten na táborové noční hlídce.

Přála bych vám všem odpočinek, milá setkání, zajímavé cesty, vonící louky, šumící koruny stromů, zurčící potůčky, krásné východy a západy slunce, noci plné hvězd a vůbec všechna klíše a kýče, co jich jen léto může nabídnout.

A jestli budete trávit kus nebo většinu léta ve městě, užijte si aspoň prázdnější ulice, klid v parcích a vychlazené pivo na restauračních zahrádkách.

Napadá mě, že bych možná měla v této tiskovině přidat něco o tom, že takové léto je vlastně dost dobrá příležitost děkovat Pánu Bohu za krásu stvoření a všechny dobré dary. Ale to by vás nejspíš, milí čtenáři, napadlo i beze mě. V chladivých zdech kostela i na sluncem vyhřáté louce. A tak klidně můžeme nechat otřepaný slogan „léto budiž pochváleno“ zoufalým autorům úvodníků a fejetonů a s žalmistou chválit Hospodina. To se neotřepe.

Radka Včelná

BYLO

Biblické hodiny v době koronavirové v Brně 1

Nikdo z nás nepochybuje o tom, že život církve spočívá na dvou sloupech, a to hlásání čistého slova Božího a křesťanském společenství. Pokud jedno z toho se drolí nebo je dlouhodobě zanedbáváno, pak i život církve chřadne. Čtrnáctým březnem ráno, kdy byla vyhlášena karanténa, se nám zdálo, že byl podražen ten druhý sloup – společenství. Církve zareagovaly velmi rychle a už v neděli se rozjely virtuální bohoslužby formou internetových a televizních přenosů. Ani náš sbor nezůstal pozadu a hned v neděli jsme u svých počítačů doma mohli být účastni bohoslužby přenášené z Červeného kostela.

Bylo to vlastně jednoduché, protože už zaběhnuté. Jakub Marek jen navýšil počet stanic, které se mohou připojit, a za účasti kazatele, varhaníka, služby ze staršovstva a zvukaře jsme byli on-line. Bylo příjemné slyšet hned v ohláškách, že bylo připojeno 120 stanic a já jsem si představila pod neosobním slovem „stanice“ všechny ty tváře, které vídám o nedělích v kostele.

Jak jsme se rozkoukávali v dané situaci, postupně přicházely i nápady, jak společenství udržet i v jiných oblastech sborového života. Tak jsme se ve středu

22. dubna v sedm večer sešli na první biblické vedené formou videokonference. Ve sborových zprávách jsme dostali adresu, na niž se od té doby každou středu večer přihlašujeme, a jsme účastníky virtuální biblické hodiny. Má to své kouzlo, protože se nejen slyšíme, ale i vidíme (jen ti, kdo mají kameru na počítači, jinak je tam obdélníček s panáčkem). Na začátku a na konci na sebe zamáváme a nahlas se zdravíme. Přípravu biblické nám bratr farář Gruber rozešle předem a během biblické je promítána i na obrazovku.

Ukázalo se, že to, co se zdálo být překážkou, přineslo i výhody. Někdy se objeví i 20 obdélníčků, což znamená minimálně dvacet účastníků biblické (často jsou totiž připojeni dvojice), pokud se scházíme fyzicky na faře, nikdy nás tolik není. Je to zřejmě proto, že v sedm večer jsou lidi už z práce doma, a tak se setkáváme i s těmi, kteří to v pozdním čtvrtěčním odpolední („normální termín biblické“) na faru cestou z práce nestíhají. Nevýhoda je, že je to jen pro ty, kteří mají internet, a zejména starší bratři a sestry, kteří doma počítač nemají, jsou od této možnosti odříznuti. Druhou nevýhodou pak je, že rozhraní Jitsi Meet, na kterém běží biblické, není uživatelsky kolikrát příliš příjemné, zejména tok řeči se někdy „kouše“, zvláště zůstanou-li zapojeny mikrofony všech účastníků. Ve středu 17. června budeme mít poslední biblickou hodinu před prázdninami v této podobě. I když bratr farář hledá cestu, jestli by nešlo nějak skloubit obě formy. Pak se ale naskýtá otázka, jak dalece možnost sledovat vše z pohodlí domova ovlivní osobní přítomnost na biblické na faře. Bylo by škoda, kdyby virtuální realita zvítězila. Není nad to být zase osobně spolu.

Marie Matoulková

Uvedení pastorační pracovnice do služby

Letošek je v mnoha ohledech zvláštní – leccos bylo naplánováno, ale pak nuceně odloženo na kratší či delší čas, něco i úplně zrušeno. Ve sboru v Brně II jsme od začátku roku měli v plánu oficiální uvedení do služby nové pastorační pracovnice, sestry Anny Marie Fikejsové, která ve sboru začala pracovat začátkem ledna. Kvůli koronavirové karanténě, která na čas přerušila i konání bohoslužeb s fyzickou účastí shromáždění, jsme byli nuceni si na tuto slavnostní chvíli počkat až do neděle 24. května. Při „ranních“ bohoslužbách byla sestra Fikejsová ke své službě řádně pověřena bratrem seniorem Gruberem.

Zde je k přečtení, jak to pověření znělo:

Milé sestry a milí bratři! V apoštolské církvi byla ve velké vážnosti služba bratří a sester, kteří sloužili potřebným. Říkalo se jim diakoni a v našich sborech se této službě ujímají sborové sestry nebo pastorační pracovníci a pracovnice, kteří jsou pověřováni k duchovenské činnosti v konkrétním sboru. Součástí jejich činnosti je organizace a provádění sociální a pastorační péče, kdy se věnují převážně starším a osamělým členům sboru, které pravidelně navštěvují. Jsou také zváni na schůze staršovstva a vedou odbor křesťanské služby. Druhou oblastí jejich práce je vykonávání pomocných činností v rámci církevního sboru a návštěvy v nemocnicích a dalších sociálních zařízeních. Svou práci vykonávají pod vedením pověřeného faráře sboru, s nímž úzce spolupracují. Pastorační pracovníky povolává synodní rada na žádost staršovstva sboru, ve kterém

budou působit. Ke službě je pověřuje příslušný seniorátní výbor. O jejich celkovém počtu v naší církvi rozhoduje synod.

Ve sboru Brno II vykonávaly tuto službu v minulých deseti letech postupně tyto sestry: Naděje Popelářová, Marta Vařílková, Klára Němečková a Milena Hauserová. Všechny se ve své práci osvědčily. Díky za to. Na jejich službu nyní naváže sestra Anna Marie Fikejsová, která přijala povolání pastorační pracovnice ve sboru v Brně II od 1. ledna tohoto roku. Stalo se tak na základě žádosti staršovstva, doporučení seniorátního výboru a povolání synodní rady. Sestra Anna Marie bude dnes do této služby uvedena modlitbou a požehnáním a prosím ji, aby předstoupila a shromáždění povstalo.

Milá sestro, táži se Vás: Přijímáte povolání bratří a sester k pastorační službě v tomto sboru jako povolání od Boha? Je-li tomu tak, odpovězte: **Ano, přijímám.**

Chcete svou službu konat v poslušnosti Božího slova a ve víře, že materiální i duchovní pomoc potřebným, hledajícím, nemocným, starým, rodinám s dětmi, mládeži a všem, kteří vás o ní požádají, je služba, kterou konáte ve jménu Ježíše Krista a z jeho pověření? Je-li tomu tak, odpovězte: **Ano, chci.**

Chcete spolupracovat se staršovstvem a kazateli sboru, udržovat bratrské vztahy se členy sboru, dodržovat sborové a církevní řády a uchovávat v tajnosti, co Vám bude důvěrně svěřeno? Je-li tomu tak, odpovězte: **Ano, chci.**

Bratři a sestry sboru ve sboru v Brně II, přijímáte sestru Annu Marii Fikejsovou za svou pastorační pracovnici, chcete se za ni modlit a podporovat ji v její práci? Je-li tomu tak, odpovězte: **Ano, přijímáme a chceme.**

Modleme se: *Pane Ježíši Kriste! Děkujeme ti, že každého, kdo ti uvěří, voláš k tomu, aby se mohl podílet na tvém díle. Dává to našemu životu smysl a cíl, který přesahuje obzor našeho lidského snažení. Služba, ke které nás motivuje evangelium, nám přináší radost. Každý z nás má od tebe jiné obdarování, možnosti a příležitosti, a právě proto jeden druhého potřebujeme, hledáme a nalézáme.*

Prosíme tě za tuto sestru, aby mohla konat svou práci v tomto sboru s radostí, nedala se odradit překážkami, které se jí postaví do cesty, a měla dostatek trpělivosti s každým, kdo se na ni obrátí s prosbou o pomoc. Prosíme, dávej jí sílu a moudrost Ducha svatého, až bude připravovat a organizovat různá setkání, porady, nebo navštěvovat členy sboru. Dej, ať najde v tomto sboru podporu, vstřícný pracovní tým a ochotné bratry a sestry, se kterými bude společně vytvářet bratrské společenství, kde bude vzájemná důvěra, pochopení i vědomí odpovědnosti za všechno, co konáme a slíbíme. Dej, Pane, aby mohla zahlédnout také ovoce své práce a poznala tvou podporu a zastání.

Milá sestro, přijměte ke své službě toto požehnání: **Sám pak náš Pán Ježíš Kristus a Bůh náš Otec, který si nás zamiloval a ze své milosti nám dal věčné potěšení a dobrou naději, nechť povzbudí vaše srdce a dá vám sílu ke každému dobrému činu a slovu.**

Saša Jacobea, Jiří Gruber, foto Ben Skála

Z Adamova do Bílovic

Letošní květnová školka mládeže, kterou jsme plánovali ve Vanovicích, padla jako ostatně i další jarní akce, na které jsme se těšili. Nakonec se nám však otevřela možnost uskutečnit ve stejný čas něco jiného, co by nenarušovalo vládní opatření pro danou dobu. A tak jsme vyrazili na výlet do přírody, protože pobytu mezi čtyřmi stěnami už měli všichni právě tak akorát dost.

Sraz byl na nádraží v Adamově a naplánovaná cesta nás vedla po turistických značkách až do Bílovic nad Svitavou. Cestou jsme si prohlédli Světelský oltář z počátku 16. století v kostele svaté Barbory v Adamově, v lese jsme se zastavili ke krátké bohoslužbě a v Bílovicích jsme si stihli před odjezdem vlaku zahrát frisbee.

Bylo nás mnohem méně, než by bylo na školce. V malé skupině patnácti lidí jsme si však o to víc užili společné rozhovory a hru lístečky, která se dá hrát i za pochodu.

Výlet byl pro mě a snad i pro ostatní hodně obcerstvující a načerpané síly se dobře hodily v dalších dnech.

Iva Květonová

Pozdravy z Brna I pro děti (i dospělé) v karanténě

V průběhu karantény a omezeného provozu ve sboru Brno I jsme se museli obejít bez bohoslužeb sboru, k nimž patří i pravidelné setkávání dětí na faře (tzv. „nedělní škola“). Je jasné, že dospělí členové sboru si mohou připravit vlastní domácí bohoslužbu, anebo si případně vyhledat nějaký internetový přenos, ale od prvního týdne nám záleželo na tom, aby i ti, kdo možná mají možnosti omezené, věděli, že na ně myslíme. Mimo jiné, aby to věděly i děti, které se u nás v neděli potkávají. Tak vznikl nápad nahrávek, které mládež

rozesílala před každou nedělí jako pozdrav a podnět pro společné slavení neděle v rodinách.

01 **Vypravěč:** Tomáš a Tadeáš šli vedle sebe a bylo ticho. Tomáš mlčel schválně, chtěl počkat, až budou bezpečně z doslechu kluků na hřišti před školou. Ještě před chvílí tam spolu s Tádou váleli fotbal a co kdyby náhodou někdo slyšel, na co se chce Tadeáše zeptat? Ještě by si z něj pak třeba dělali srandu. Raději mlčet, než budou aspoň za rohem... Tadeáš si v duchu přehrával tu senzační situaci, kdy mu Tomáš tak krásně nahrál a on to poslal přímo do branky. Prostě parádní gól! Do šibenice! To až bude povídat doma tátovi... Vůbec si nevšimnul, že Tomáš je nějak podezřele dlouho zticha. Ze snění ho probrala až Tomášova otázka:

02 **Tomáš:** Hele, jak se vlastně pozná, že je Bůh?

03 **Vypravěč:** Tadeáš se na Tomáše překvapeně podíval.

04 **Tadeáš:** Jak to jako myslíš?

05 **Tomáš:** Jak, jak?! No, vy chodíte do kostela, a pokaždý, když jsem u vás na svačinu nebo na oběd, tak se před jídlem někdo modlí a děkuje Bohovi. On ale není vidět, že jo. To je mi jasný. Ale jak se potom pozná, že je? Že něco dělá? Nebo to jen tak někde sedí a kouká na lidi a oni se k němu modlejí?

06 **Vypravěč:** Tadeáš byl z těch otázek trochu nesvůj. Jak to jenom vysvětlit? Tohle se na nábožku ani v nedělcích neprobíralo. Nechtěl ale Tomáše jen tak odbýt.

07 **Tadeáš:** Jak bych ti to jenom řekl... Bůh sice není vidět, ale není to tak, že by byl někde daleko a my se k němu jenom modlíli. Je mezi lidmi, ale není vidět. A dělá třeba to, že

Na vloženém obrázku je ukázka ze scénáře. Scénář jsme připravovali na základě toho, co by se tu nedělo v „nedělcích“ probíralo. Po rozepsání do rolí jsme ho nahráli na internet na sdílené uložení, kam měla přístup celá mládež. Mládežníci a mládežnice pak ve svých volných chvílích v dokumentu vyznačovali, které role nahrají, nahrávali doma na svých mobilech apod. a nahrávky ukládali opět na sdílené uložení. Hostující roli si tu a tam zahrál i někdo z rodičů. Výslednou formu dohromady velmi šikovně sestříhal Dag Popelář. Myslím, že z výsledných nahrávek i z celé spolupráce jsme měli společně radost. Všem hercům a herečkám i všem, kdo se podíleli na přípravě, patří díky. Vzniklo jedenáct nahrávek o přibližné délce deset minut.

Jana Hofmanová

Noc kostelů 2020

Bez palačinek, bez občerstvení, jen se sklenicí vody pro žíznivé jsme v pátek 12. června otevírali Blahoslavův dům pro letošní Noc kostelů. Velmi omezený byl z důvodů karantény i náš program. Však také mnoho kostelů letos neotevíralo vůbec, a ve většině z těch otevřených se konaly pouze prohlídky kostelních prostor. A přece naši varhaníci, Martina Šebestová a Jan Pikna, připravili velmi pěkné programy - slyšeli jsme nejprve výběr varhanních skladeb

a později úpravy evangelických chorálů. A v hlavním večerním čase v Brně premiérově vystoupili Miloš Rejchrt, Tomáš Molnár a Rostislav Tvrdík se svou živou formací MRTVEJ. A po celý večer byla k vidění výstava fotografií Miloše Vantůcha z jeho loňského afrického putování, nazvaná *Po stopách etiopského dvořana – Země, lidé a církev Etiopie*. Během večera a počínající noci přišlo téměř dvě stě zájemců o návštěvu kostela a bylo dobře, že našli kostel otevřený.

Martin Horák

Červnový blažkovský víkend sboru Brno II

Sedíme v blažkovském kostele a za oknem se spouští déšť. Velké kapky se spojují v dlouhé řetězce. Reminiscence na nasycení davu. Nasycení chlebem, dobrotou a láskou. Déšť stéká a z drobných potůčků se řine řeka polem, podél cesty, a plní kdejaké prohlubně. Jako by země již byla přesycena. Hnědavá řeka ještě včera byla studeným potokem, kde na sebe cákalo hejno nahulatých dětí. Vyschlá a zatvrdlá půda již nemůže přijmout životadárnou vláhu. Lidské srdce, křesťanské společenství po dobách sucha toho schopné je.

Praskající oheň krbu po promoklém dopoledni nebo oheň pod prskajícími špekáčky, jeho teplo a světlo, kolem kterého se spojují lidé od pradávna, rozeřál studené ruce, a zúčastnění lidé zase srdce.

Unavené spící děti, zachumlané ve svých spacácích, neslyší zpěv za zvuku kytar. Možná si tyhle chvíle vybaví, až jednou po mnoha letech budou, poté co uloží své vlastní děti, pozvedat sklenku s vínem a vzpomínat na lesní táborová dobrodružství tak, jako to činí dnes jejich mámy a tátové.

Sedíme v kostele a sytíme se Božím slovem, písní a chutná to neméně dobře než večerní palačinky nebo chleba s pomazánkou. Radujeme se spolu s radostnými dětmi a doufáme, že hřivny přátelství a bratrství nezůstaly zakopány.

Michal Marek

Paměť národa

V úterý 9. června v zadním sále židenického sboru v rámci pastorální konference vystoupil pan Mikuláš Kroupa, ředitel obecně prospěšné společnosti Post Bellum. Společnost založila skupina českých novinářů a historiků v roce 2001. Jejím stěžejním projektem je Paměť národa: sbírka vzpomínek konkrétních osobností, fotografií, deníků a různých archiválií z období totalit 20. století. Sbírkou dnes čítá na pět tisíc zpracovaných vzpomínek pamětníků a je přístupná na internetu široké veřejnosti.

Zahrnuje zejména vzpomínky válečných veteránů z 2. světové války, lidí přeživších holocaust, odbojářů, politických vězňů, ale i členů represivních složek: Statní bezpečnosti, KGB a jiných.

Vedle sbírání vzpomínek se společnost snaží také o to, aby se s těmito příběhy seznamovala široká veřejnost. Pořádá proto výstavy, vydává knihy, organizuje besedy a další společenské akce. Již deset let vysílá na vlnách Českého rozhlasu Příběhy 20. století.

Během 90minutové přednášky a následné besedy nás pan Kroupa seznámil na několika konkrétních příkladech také se způsoby získávání vzpomínek. Jen výjimečně se ukázalo, že si pamětník věci vymýšlel. Znáť svou minulost považují za velmi důležité, a proto podporuji a fandím činnosti společnosti Post Bellum.

text a foto Jan Franců

HISTORIE

Před 140 lety vstoupil Masaryk do reformované církve

První Masarykův kontakt s evangelickou církví se datuje do jeho útlého dětství. Sám Masaryk to popsal v Čapkových *Hovorech s TGM* takto:

Slyšel jsem také, že v nedalekých Kloboukách jsou protestanti, helvíti; zašel jsem tam na výzvědy na pouť a vloudil se do evangelické modlitebny; měl jsem hrozný strach, že se propadnu nebo že mne za trest zabije hrom – a nic. Ty holé stěny, pult místo oltáře, ta vážnost a prostota, to všechno na mne udělalo

takový dojem, že jsem sotva dechu popadal. Slýchal jsem tenkrát, jak evangelíkům vyčítali, že nevěří ve zvony; tehdy ještě protestanti nesměli zvonit, teprve sto let od tolerančního patentu dostali právo na zvony. Zaráželo mě, že katolíci protestanty uznávali jako vzdělanější, pořádnější a hospodárnější; vrtalo mně mozkiem, odkud to? Nebo jsem špekuloval, proč se říká: drží to jako helvítská víra. Těch záhad jsem si tenkrát nerozřešil, ale protestantismus mě znepokojoval dál a jaksi dráždil. (Karel Čapek, Hovory s TGM, Praha 1990, s. 21.)

v klobouckém zámku vyhrazen malý byt na konci traktu mezi sýpkami. V létě roku 1878 přijel jako čerstvě ženatý ukázat rodičům svou manželku Charlottu. Vzhledem k tomu, že dosud neuměla česky, velmi uvítal přítomnost nového

evangelického faráře Ferdinanda Císaře, který ovládal angličtinu více než dobře. Údajně si s Císařem padli do oka hned při první schůzce. Sám Císař jejich první setkání popsal takto: „V létě r. 1878 přišel ke mně na faru štíhlý mladík, brunet a představil se jako dr. Masaryk. Že se chce seznámit s někým, kdo byl ve světě a umí anglicky.“ Poté už následovaly pravidelné každodenní procházky kolem Klobouk doplněné nezbytnou debatou o věcech politických, filozofických a také samozřejmě náboženských, což Masarykovi pomohlo k lepšímu pochopení protestantismu. Častým námětem hovoru byla i docentova habilitační práce o sebevraždě, k jejímuž dokončení mu Císařův rozhled a znalosti nemálo pomohly. Oba muži měli své vyhraněné názory, takže se nezřídka i pohádali. Někdy dokonce natolik, že se na faře musela zavírat okna. Hlavně

v pozdějších letech se často polemicky střetli na poli literárním. Ale vždy se vzájemnou úctou k názorům druhého a neskrývaným přátelstvím.

Masaryk začal též pravidelně navštěvovat nedělní bohoslužby a jen málokdy je opomněl kriticky zhodnotit. Podle něj byla Císařova kázání nejlepší, když se na ně tolik nepřipravoval. A také často dodával, že kázání jdou lidem nad hlavu, protože jim nerozumí. To byla do jisté míry samozřejmě pravda,

přesto Císařova kázání nepřestala kloboucké obyvatele nikdy uchvacovat. Masarykova kritika se nezřídka týkala farářových pochybností: „Zažíval jsem Císařovi, že vstupoval na kazatelnu i tehdy, když byl v dobách těžkých náboženských pochyb. Víím od něho, že tyto pochyby v mladších létech měl.“

Dlouholeté pochybnosti o katolické církvi, vliv přítele Ferdinanda Císaře a hlavně manželky Charlotty přivedly Masaryka až k přestupu do reformované církve, a to i přesto, že jej Císař s ohledem nejen na jeho univerzitní kariéru od tohoto kroku odrazoval. Masarykův přestup k protestantství se uskutečnil koncem srpna 1880 v nedalekých Heršpicích, kvůli už tak rozbouřené náboženské situaci v Kloboukách. Heršpický evangelický kronikář tuto událost zachytil o několik let později těmito slovy:

Dne 30. srpna 1880 ubírali se odpoledne dva chodci z Klobouk přes Dambořice do Heršpic. Oba byli stejného stáří 30 let, ale nestejného povolání. Jeden, superintendent Ferdinand Císař, byl evangelickým farářem, druhý, T. G. Masaryk, soukromým docentem filozofie na vídeňské univerzitě. V Dambořicích opustili obyčejnou cestu a pustili se cestou lesní k Bílému vlku (hájence). Kráčeli těmi lesy, kterými po roce 1780 brávali se heršpicští evangelíci zpívající na služby Boží do chrámu Páně klobouckého. Zpívali zpravidla Žalm č. 84, jehož nápěv se naučili od jednoho francouzského vojáka, který před bitvou u Slavkova byl ubytován v Heršpicích, v jednom statku. Od Bílého vlka dali se zase cestou lesní, až se ocitli zase na cestě polní, která čím dál pokračovala, tím krásnější umožňovala rozhled. Vždyť měli před sebou kotlinu Slavkovsko – Bučovickou. Tam na východě Buchlov, na severu Habrovany, na západě Pratecký vrch a v nížině Slavkov, kde stará Jednota měla kvetoucí sbor. Místní farář Oskar Opočenský již čekal přede dveřmi fary a po krátkém pozdravení řekl T. G. Masaryk: „Přicházím, abyste mne přijal do evangelické církve.“ „Ale s radostí, ale napřed si musíte po dlouhé cestě (trvala 3 a 1/2 hodiny) v mém domě odpočinout a pak Vám všechno vyřídíme.“ Večer na faře proběhl v družné zábavě. Po obcerstvuujícím spánku napsal pan docent pevnou rukou své oznámení na okresním hejtmanství ve Vyškově a zvláštním poslem odesláno na poštu. Zatím se dostavili svědkové, František Pilát a František Ručný. Pak společně odešli do chrámu. Po krátkém úvodním oslovení dány panu docentovi

následující 3 otázky: 1. Věříte v Boha?; 2. Přijímáte-li Slovo Boží jak v Bibli Kralické obsaženo za jediné pravidlo víry a života?; 3. Slibujete církvi evangelické věrnost? Pan docent odpověděl na každou otázku hlasitým: „Ano.“ Na to místní duchovní: „Jak jste uvěřil, staniž se Vám. Na Vaše hlasité vyjádření a Váš slib přijímám Vás za přítomnosti dožádaných svědků mocí svého úřadu do církve evangelické. Chováme všichni vřelé přání, abyste v církvi zvolené vždy se cítil spokojeným. Hospodin, který dobré dílo ve Vás začal, On je také dokonej.“ Na to všichni přítomní podali p. docentovi blahopřejíce ruku. Po tiché modlitbě opuštěn chrám, presbyterové vrátili se ke svému povolání, ostatní do fary, odkudž oba hosté nastoupili zpáteční cestu.

Z Masaryka se krátce po přestupu stal natolik horlivý evangelík, že připoutal ke čtení Bible i svého kolegu, pozdějšího zakladatele filozofické fenomenologie, Edmunda Husserla, který později taktéž přestoupil k protestantismu. V jeden čas Masaryk dokonce hodlal odejít z filozofie, vystudovat teologii a stát se kazatelem v nějakém malém zapadlém sborečku. Císař jej od toho však zrazil: „Jako profesor můžete působit na celý národ, jako český pastor ani ne na vlastní církevníky. Ideu křesťanskou může dnes propagovat věřící laik snadněji než duchovní, jenž tak činí z povinnosti.“

Dalším důvodem byla i Masarykova příliš vyhraněná osobnost, u které se Císař právem obával konfliktů s církevním vedením.

Masaryk vždy věřil spíše rozumově než citově a v následujících letech se evangelickému světu odcizoval. Pro Císaře to bylo

jistě nepříjemné a bolestné. V roce 1906 však Masaryk při návštěvě Císaře prohlásil, že je „nyní již tolerantnější“.

Císař vždy choval k Masarykovi velký obdiv pro jeho charakter a pravdivost. Tento obdiv se však ještě znásobil během první světové války a po roce 1918, kdy byl jeho přítel zvolen prezidentem nově vzniklého Československa. Císař o něm psal články do *Husu* i *Lidových novin* s nadpisem „Prezident z Boží milosti“. Projevoval také živý zájem o Masarykovu rodinu, kterou při svých cestách do Prahy nikdy neopomněl navštívit. Příkladem jeho náklonnosti jsou i dopisy psané Alici Masarykové, uvězněné během první světové války, které se snažil díky svému postavení všemožně pomoci.

Masaryk zavítal do Klobouk naposled 18. června 1924 během oficiální návštěvy jižní Moravy. Na slavnostně vyzdobeném klobouckém náměstí byl uvítán klobouckým starostou Václavem Vrbasem a Petrem Skulínkem, zástupcem starostenského sboru klobouckého okresu, a zavzpomínal na doby strávené v Kloboukách. Právě zde totiž začal už jako chlapec srovnávat náboženské stránky církví a zde také později formuloval náboženskou otázku včetně jejího významu pro národ. Po formálním vystoupení na náměstí následovala ryze intimní návštěva Císaře v jeho malém domku „na vikárce“, kde oba zavzpomínali na společně prožité chvíle i živé debaty.

Úplně posledním setkáním těchto dvou významných mužů se stala Masarykova návštěva u příležitosti Císařových osmdesátých narozenin v Praze

v Zátíši číslo 4. Pro celou ulici to byla vítaná senzace, ovšem uvnitř domu se odehrával smutný rozhovor a loučení starých přátel. Císař totiž uvítal příchozího těmito slovy: „Tak se dnes vidíme, pane prezidente, naposled.“ Přestože mu Masaryk odporoval: „Kde je psáno, že bych nemohl přijít já za vámi, když vy nemůžete přijít za mnou?“, měl Císař pravdu.

Ještě v den Císařovy smrti v červnu 1932 napsal Masaryk několik utěšujících slov truchlící vdově, ve kterých vzpomíná na svého přítele i pobyt v Kloboukách. Odleskem jejich přátelství i spolupráce dodnes zůstává pamětní deska v klobouckém evangelickém kostele, která sem byla umístěna při stém výročí narození Ferdinanda Císaře i Tomáše G. Masaryka.

Převzato z: Ester Pučálková, Život a dílo superintendenta Ferdinanda Císaře (bakalářská práce na FF MU Brno) 2020, kap. 7. V textu jsou použity vzpomínky a citáty z díla Emanuela Havelky dle publikací Františka Bednáře a z archivu Jiřího Grubera.

Na fotografiích v článku: Superintendent Ferdinand Císař, evangelický kostel v Kloboukách a Heršpicích, fara v Kloboukách, pamětní desky v kostelech v Kloboukách a Heršpicích. Jako ilustrace k tomuto článku poskytl Jiří Gruber.

APOŠTOLOVÉ

Bartoloměj

Evangelia nám nezachovala žádný příběh, který by se vztahoval k tomuto apoštolovi. Víme o něm jen z několika seznamů učedníků. Jméno Bartoloměj znamená "syn Tolmajův". Zajímavé ovšem je, že na rozdíl od synoptických evangelií se u Jana Bartoloměj nevyskytuje, jeho místo vedle Filipa zaujímá Natanael, kterého zase nezmiňují synoptická evangelia. To vede mnohé k domněnce, že Bartoloměj a Natanael jsou jedna osoba, tedy Natanael, syn Tolmajův.

O Natanaelovi víme, že pocházel z Káně Galilejské a že ho k Ježíši přivedl jeho přítel Filip. Setkání Natanaela s Ježíšem je popsáno v J 1,43-51, kde ho Ježíš označuje za "pravého Izraelitu, v němž není lsti", a slibuje mu, že uvidí veliké věci.

Církev toto sjednocení dvou apoštolů deklarovala ve 12. století, ale je-li Natanael opravdu Bartoloměj, či nikoli, to už se asi nikdy nedozvíme.

O dalším apoštolském působení Bartoloměje nemáme mnoho zpráv. Jan Zlatoústý mluví o tom, že Bartoloměj kázal Krista s velkým úspěchem, takže se pohané podívovali nad změnami v chování jeho posluchačů. Podle historika Eusebia (4. století) našel nějaký Pantaneus doklady, že Bartoloměj se dostal až do Indie. Podle další tradice působil Bartoloměj na Arabském poloostrově a v nynějším Turecku, pak putoval dále na východ do země Širván (dnešní Azerbajdžán a Dagestán). Nejstarší životopisy se shodují v tom, že Bartoloměj zemřel v Arménii, přesné místo a rok úmrtí však nejsou známy. Podle legendy byl stažen z kůže.

Od působení Bartoloměje a Judy Tadeáše odvozuje svůj původ arménská církev.

Bartolomějovi bývá připisován apokryfní spis, tzv. Bartolomějovo evangelium. Skutečný autor je neznámý. O tomto evangeliu se zmiňovali už nejstarší církevní otcové, ale až do 19. století se o něm mnoho nevědělo. Teprve v roce 1835 byly zveřejněny první a v roce 1891 další zlomky v koptském překladu, později některé části v řečtině. Zlomky jsou uloženy v Jeruzalémě a Vatikánu. Obsahem Bartolomějova evangelia je několik na sobě nezávislých příběhů – o Kristově sestoupení do podsvětí a vysvobození duchů mrtvých, debata učedníků s Pannou Marií o mystériu neposkvrněného početí, vidění pekla na hoře Moria.

Leckde po Evropě jsou rozesety údajné Bartolomějovy ostatky, včetně Říma a Canterbury. Část ostatků získal i císař Karel IV. pro svatovítskou katedrálu. V Praze máme na Starém Městě také kostel sv. Bartoloměje a k němu přiléhající zlopověstnou Bartolomějskou ulici.

Vyprávění o Bartolomějově stažení z kůže se stalo ve středověku velmi populárním, proto je Bartoloměj patronem mnoha měst v Evropě (Frankfurt nad Mohanem, Maastricht, Lutych), u nás např. Plzně. Také je patronem mnoha živností, např. řezníků, koželuhů, kožešníků, ševců, krejčích, knihvazačů.

Ve výtvarném umění se s ním setkáme často, nejznámější je scéna Posledního soudu v Sixtinské kapli, kde ho Michelangelo zobrazil, jak drží v pravé ruce koželužský nůž a v levé ruce vlastní kůži, na níž umělec zanechal svůj autopořtřet. Vedle nože bývají dalšími atributy kniha, svitek, prapor a kříž.

V našem kalendáři má Bartoloměj svátek 24. srpna. V historii je tento den zapsán především z roku 1592, kdy vypukla ve Francii tzv. Bartolomějská noc – masakr hugenotů za krále Karla IX.

Jméno Bartoloměj nesla řada osobností, hádám, že nejznámější z nich je Bart Simpson...

Štěpán Hájek

Zastavení: Nikolčice

Část II

Když po všech zlých událostech za třicetileté války a osmanského vpádu proběhly v 50. a 70. letech 17. století na židlochovickém panství velké moravské lánové vizitace, našly v Nikolčicích více prázdných usedlostí (50), než jich bylo obsazených (30). Opuštěná luterská fara zcela zanikla a kostel zchátral – Nikolčice byly přifařeny nejprve formálně do Židlochovic, protože s výjimkou valdštejnského sídla na panství katoličtí faráři nebyli, a od r. 1675 do Blučiny.

Filip Ludvík hrabě ze Sinzendorfu (1671-1742) židlochovické panství vyženil r. 1696 a úpadek celého kraje se mu podařilo zastavit. Filip Ludvík byl klíčovou osobností na rakouské politické scéně: v roce 1712 získal Řád zlatého rouna a v letech 1715-1742 zastával funkci nejvyššího dvorského kancléře. Filip Ludvík ze Sinzendorfu byl na jedné straně prvním pánem Nikolčic, který vůbec neuměl česky a utrácel mnoho prostředků za překlady českých archivních dokladů do němčiny, na druhé straně inicioval ekonomický, stavební a v jistém smyslu ekologický rozvoj panství. Roku 1696 byla zřízena v Nikolčicích škola, tedy mnohem dříve, než byla obnovena katolická fara. V roce 1708 byla pro Nikolčice zavedena samostatná katolická matrika a roku 1728 vznikla expozitura blučinského farního úřadu v Nikolčicích. K ní patřila i kaplanka, tedy příbytek pro nikolčického kaplana, z níž byla později zřízena fara evangelická.

Součástí barokní přestavby židlochovického zámku, pro kterou angažoval Josefa Emanuela Fischera z Erlachu, tedy jednoho z nejdrazších architektů v říši, bylo vybudování nového reprezentačního areálu východně od Židlochovic. U soutoku Nikolčického a Šitbořického potoka, na hranicích měninského,

moutnického, šitbořického, nikolčického, křepického, němčického a nosislavského katastru, vznikl na základě hraběcího dekretu z 18. 10. 1713 malý katastr nový s plochou kolem 8 km². Hospodářský účel měly na severozápadě a jihovýchodě tohoto areálu dvorce zvané *Neuhof* (Nové Dvory). Tyto hospodářské objekty hrabě Sinzendorf původně koncipoval jako samostatnou vzorovou obec a půdu nabídl k pronájmu vybraným kolonistům, snad inspirován krajovou tradicí novokřtěnců, ale efektivnost tohoto podnikání se nakonec ukázala jako malá. Kolonie se nicméně udržela do dob, kdy posloužila samotnému majiteli panství jako romantická rekreační krajina.

Jan Vilém hrabě ze Sinzendorfu (1697-1776), starší syn Filipa Ludvíka, zdědil panství roku 1742, ale už následujícího roku je prodal Leopoldovi hraběti z Ditrichštejna a ten je r. 1748 smluvně postoupil svému staršímu bratrovi Karlu Maxmiliánovi z Ditrichštejna a Pruskova (1702-1784). Za jeho vlády se zásadně změnily náboženské poměry panství: roku 1777 byla zřízena brněnská diecéze a roku 1781 pak toleranční patent umožnil vznik helvetského sboru v Nosislavi, což evangelíky na židlochovickém panství vyvázalo z této diecéze a zařadilo pod správu moravského zemského superintendenta helvetské konfese. V Nikolčicích vystavěl r. 1777 nový kostel sv. Jakuba na místě toho, který zchátral ve třicetileté válce.

Kostel sám a následně samostatná katolická lokalie (1784) byly výrazem dobových snah posílit a motivovat katolické věřící za situace, kdy se na panství probouzela mimořádně silná náboženská opozice vůči katolictví: evangelíci se přestali skrývat. Zdá se například, že v Nosislavi farář v podstatě otevřeně vycházel protestantům vstříc dávno před tolerančním patentem, protože v tamních farních účtech se objevuje zvláštní položka: víno pro komunikanty. Blučinský farář měl postoj méně vstřícný, poslal do Nikolčic několik jezuitských misíí a prováděl domovní prohlídky, při kterých se opakovaně nacházela zakázaná protestantská literatura. Doložené tresty spočívaly obvykle v několika týdnech příkázaných veřejných prací na židlochovickém zámku.

Toleranční patent učinil na podzim roku 1781, tedy krátce po dostavění katolického kostela, zřejmým to, nač během celého ditrichštejnského období upozorňovali blučinští faráři v opakovaných hlášeníh biskupovi: téměř polovina Nikolčic se přihlásila k evangelictví a stali se zakládajícími členy nosislavského sboru. Blučinská farní kronika zmiňuje také jména těch Nikolčických, kteří dávno před tolerančním patentem svou konfesní neústupností působili blučinským farářům starosti: Jakub Bedřich, Jiří a Tobiáš Brychtovi, Vavřinec Michálek, Jakub a Pavel Strouhalovi.

Od Ditrichštejnů koupil židlochovické panství r. 1819 Albert Kazimír vévoda Sasko-Těšínský (1738-1822), zeť Marie Terezie, a tak přešlo do vlastnictví císařské habsburské rodiny. Jeho manželství zůstalo bezdětné a panství po něm r. 1822 převzal jeho synovec arcivévoda Karel Ludvík Rakousko-Těšínský (1771-1847). Ten získal po svém strýci (a adoptivním otci) Albertu Kazimírovi roli rakouského guvernéra v Nizozemí, r. 1801 stanul v čele rakouské válečné rady a stal se vítězem nad Napoleonem v bitvě u Aspern r. 1809. Následně byl však v důsledku porážky v bitvě u Wagramu suspendován a stáhl se do soukromí. Stal se r. 1815 šťastným manželem Jindřišky princezny Nasavsko-

Weilburské. Jeho sňatek vyvolal v monarchii nemalý rozruch, protože šlo o první nábožensky smíšený sňatek v habsbursko-lotrinském domě: princezna byla totiž přesvědčená evangelička a u této víry odhodlaně zůstala i po sňatku.

Arcivévoda byl v manželství s evangelickou princeznou velmi šťastný. Měli sedm dětí a rodinný život vedli na nikolčickém katastru. Hospodářský areál u Nových Dvorů, který roku 1805 přestal být samostatnou obcí, dobudoval Karel Ludvík na romantickou krajinu s alejemi, jezírky a letohrádky. Na pozemcích Měniná založil oboru a bažantnici, na nikolčických pozemcích dva letohrádky – severovýchodní nesl jeho jméno *Carlshof* (Karlov), kdežto jihozápadní jméno jeho ženy *Henriettenhof*. Tyto objekty byly propojeny pravoúhlou sítí cest s alejemi a vytvářely na území Nikolčic krajinnou kompozici s vodními plochami a zelení, která svou promyšleností (nikoli svou velikostí) jako by konkurovala lichtenštejnskému areálu mezi moravskou Lednicí a dolnorakouskými Valticemi.

Za jeho vlády byl také r. 1839 z iniciativy francouzského podnikatele, bankéře a politika Florentina Roberta (1795-1870) založen židlochovický cukrovar: Přestože krátce po vybudování zcela vyhořel, byl ihned velkým nákladem obnoven a rodina Robertových proměnila tento prosperující průmyslový podnik v jakousi laboratoř technologických a ekonomických inovací, která byla předmětem pozornosti celé Evropy. Součástí těchto experimentů bylo i sdružování různých ekonomických provozů – cukrovar si pronajal velkostatky v celém kraji, včetně nikolčických Nových Dvorů, aby na nich pěstoval cukrovou řepu, zavlažoval půdu odpadními vodami z cukrovaru jako umělým hnojivem, a později vybudoval i zásobovací železniční trať Židlochovice-Měnin.

Roku 1847 se židlochovického panství po svém otci ujal arcivévoda Albrecht Fridrich Rakousko-Těšínský (1817-1895). Za arcivévody Albrechta Fridricha se r. 1869 nikolčická evangelická komunita dočkala vyvrcholení svých mnohaletých snah: nikolčický sbor se stal nezávislým na Nosislavi a byla obnovena nikolčická evangelická fara. Nikolčičtí evangelíci za tím účelem vykoupili od blučinského katolického faráře kaplanku s čp. 70 a přilehlý pozemek s hospodářským stavením. Katolíci v tu chvíli už kaplanku nepotřebovali, neboť už více než 10 let existovala i katolická fara (1857); kaplanku přestavěli evangelíci na faru a hospodářské stavení na kostel. Nikolčičtí tedy už běžně nenavštěvovali okázale výstavný kostel, který

v Nosislavi vznikl v letech 1872-1876. Prvním evangelickým farářem v Nikolčicích byl František Šebesta (1869-1882), po něm Viktor Opočenský (1882-1904), následován svým bratrancem Oskarem Opočenským (1905-1907).

V řadách katolických farářů je třeba zmínit Aloise Koudelku (1891-1907), známého českého překladatele a literárního vědce, po něm pak Aloise Adamce, který se proslavil jako včelař působící v redakci řady odborných časopisů. Poslední osobností, která zaslouží připomenutí, je Anton Rzehak (1855-1923), první nikolčický rodák, který dosáhl vysokoškolského vzdělání. Působil na Německém vysokém učení technickém v Brně jako geolog a paleontolog a systematicky se zabýval i průzkumem Nikolčic samotných.

Pokračování v příštím čísle.

Petr Peňáz

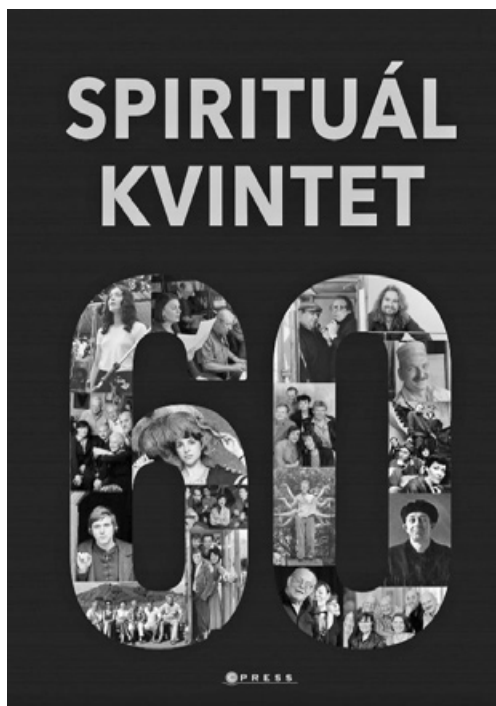
PŘÁVĚ JSEM DOČETLA

Spirituál kvintet

Písně, stejně jako lidé, mají své osudy. Ty do těch našich lidských prosakují jako kapičky barev do vlhkého papíru.

Tato slova jsou vzkazem Jiřího Tichoty čtenářům knihy, která pod názvem *Spirituál kvintet* vyšla k 60. výročí založení souboru. Jiří Tichota se s přispěním ostatních členů souboru ohlíží zpět za bohatou historií této nejnámější české folkové skupiny. Jak uvádí v úvodu ke knize, ... „pro vytvoření představy o tom, jak nápady přicházely na svět a jak věci fungovaly, jsou názornější první desetiletí naší existence, proto je jim věnována větší pozornost než letům pozdějším, s již zaběhnutou provozní praxí, zejména v mnohem svobodnějších podmínkách netotalitní společnosti.“

Dovídáme se, jak přicházeli a odcházeli jednotliví členové, s jakými potížemi se soubor potýkal, a co všechno v těch letech nesvobody zažil. Zmíním aspoň ve zkratce příhodu spojenou s vystoupením na Jazzových dnech v Düsseldorfu, kdy se jednomu z pořadatelů podařilo toto vystoupení vyjednat u Pragokonzertu. Dostali služební pasy s příkazem, „že tento pas nesmíme dát z rukou a v žádném případě ho

nesmíme půjčit pracovníkům cizích pasových kontrol, protože ti by ho okamžitě „pod stolem“ ofotografovali. (Zakrátko už by jistě po naší socialistické vlasti pobíhalo v mém případě několik západoněmeckých špiónů – Tichotů. Ti by mikrofoťáky v klopě pořízovali obrázky libeňského plynojemů a ve volných chvílích roznášeli po bramboříštitích americké brouky.) Na koncert v Düsseldorfu jsme směli jen na otočku – odjet den předem v noci, další den večer zazpívat a nejspozději před půlnocí nastoupit do rychlíku Düsseldorf-Norimberk s přestupem na Prahu, abychom hranice překročili zpátky do 8 hodin ráno.“ To na úvod dobrodružství, které následovalo – aspoň stručně. Na nástupišti byli svými hostiteli požádáni, aby ještě zazpívali. Jiří Tichota si tedy odložil kufřík na nástupiště, vytáhl kytaru, pak si všichni sedli do kupé, a asi po hodině jízdy vstoupil průvodčí a požádal o jízdenky. „Sáhl jsem nad sebe a hledal svůj kufřík. Pak jsem se postavil, rozhlédl se po kupé a zbledl. Můj kufřík tam nebyl! V něm byla nejen jízdenka, ale i onen služební pas, který „nesmíme dát z ruky“ a bez kterého bylo absolutně nemožné se vrátit.“ To, co následovalo, je takřka neuvěřitelné – Jiří Tichota na nejbližší zastávce vystoupil, stopem se vrátil na nádraží do Düsseldorfu, kufřík tam už pochopitelně nebyl, a podařilo se mu dovolat jejich hostitelce. Ta mu sdělila, že její manžel si kufříku všiml a autem se vydal s kufříkem pronásledovat rychlík. Za přispění policie dvou spolkových zemí se Jiří Tichota dostal po zběsilé jízdě na nádraží v Norimberku – do odjezdu vlaku zbývalo sedm minut. „Běžel jsem podle příslušného nástupiště, kde už vlak stál, až jsem spatřil otevřené okénko a v něm smějící se kvintetáky, vystrkující můj kufřík. ...Doma jsme odevzdali valuty Pragokoncertu, aby nám za ně vyplatil pár tuzexových bonů, vrátili služební pasy s ujištěním, že jsme je ani na vteřinku nespustili z očí, a sepsali hlášení, že během naší zahraniční cesty se nic zvláštního nestalo.“

Činnost kvintetu provázela také udání, po nichž následovaly zakazy hraní. Autor uvádí jedno z nich, které pocházelo od pracovnice OV KSC v Litoměřicích Libuše Šumichrastové. Tato soudružka požadovala, „aby další koncerty odpovídaly požadavkům na socialistické umění, aby i komentář naše posluchače vychovával a nepřipouštěl dvojsmyslné vysvětlení různých narážek.“ (Kdyby

tak soudružka věděla, jak jsme si na koncertech vychutnávali tyto narážky – v tom normalizačním bezčasí byly koncerty Spirituál kvintetu jako doušek živé vody.)

Po listopadu 1989 se otevřely pro Spirituál kvintet nové možnosti cestování, spolupráce s umělci a uměleckými tělesy. V jednom rozhovoru Jiří Tichota řekl: „Za velký úspěch SK v polistopadové době považuji skutečnost, že jsme na rozdíl od mnoha, snad většiny muzikantů vůbec nepocítili pokles zájmu. V době, kdy mnozí slavní se nuceně odmlčeli, hledali nová zaměstnání atd., jsme hráli před plnými sály a při tom zůstalo. Z nejprestižnějších vystoupení jmenuji koncert na Václavském náměstí v listopadu 90, kdy mezi nás na pódium přišli prezidenti Václav Havel a George Bush st., a společně s námi a zástupy zpívali We shall overcome. Nevím, s kolika kapelami na světě zpívali současně dva prezidenti. Podobně si vážíme vystoupení pro prezidenta Clintona v pražské Redutě.“

V závěrečném poděkování Jiří Tichota píše mimo jiné toto: „...to důležité byla vždy čestnost, zapálenost pro společnou věc, opravdovost, obětavost – a samozřejmě bez vlastního přičinění přidělený talent. A tady mohu hrdě prohlásit, že tyto předpoklady splňovali členové kapely všichni, bez rozdílu aktuální sestavy, dobových daností, výše honorářů, kdysi i ohrožení osobního civilního postavení. Proto nejlepší sestavou byla každá, od první po poslední, a já zde všem, kdo se na práci Spirituál kvintetu podíleli, měsíc, rok, několik desetiletí, upřímně děkuji! Za mimořádně přínosnou činnost obecně a autorskou zvláště nemohu symbolicky nepotřást rukou Dušanu Vančurovi – oněch jednapadesát let jeho spolupráce je v dnešní podobě Kvintetu slyšet!“ (Je smutnou ironií, že Dušan Vančura zemřel v den, kdy tato kniha vyšla.)

„Na půl roku dopředu vyprodaných posledních čtrnácti Lucernách má každý – bývalý, stejně jako současný – člen na triku svůj díl obsazených míst, bez ohledu na to, je-li ještě z tohoto světa, nebo jeho hlas patří jen nahrávkám.“

Knihu Spirituál kvintet vydalo brněnské nakladatelství CPress v krásné grafické úpravě se spoustou fotografií a CD s dosud nezveřejněnými nahrávkami.

Hana Dvořáková

ŽILI MEZI NÁMI

Jarmila Himmelová 14.12.1940 - 20.5.2020

Sestra Jarmila Himmelová se narodila během války v Brně a tomuto městu zůstala věrná. Dětství prožila se svými rodiči, maminkou Růženu a tatínkem Karlem Svobodovými a se svou mladší sestrou Radmilou na Pellicově ulici pod hradem Špilberk. Toto krásné a tiché prostředí bylo ideální pro dětské hry a skýtalo i mnoho dalších možností, které ovlivnily její život. Její maminka pocházela z malé obce Kašnice, která je převážně evangelická a patří do sboru klobouckého. I v Brně proto přiváděla své dcery na bohoslužby a do nedělní školy do nedalekého Betlémského kostela, kde působil mnoho let bratr farář

Jan Pokorný. Odtud z podhradí bylo také kousek na malebnou zahrádku na Žlutém kopci, kde Jarmila pomáhala rodičům při práci na zahradě a těšila se nejen z kytiček, ovoce a zeleniny, ale bylo tu možné chovat také drůbež a králíky, odtud pramení její celoživotní láska k přírodě a zvířatům. Do jejího poklidného dětství však tvrdě zasáhlo nespravedlivé uvěznění jejího otce, který byl zatčen v den jejích devátých narozenin a odsouzen v politických procesech v padesátých letech. A když se mohl konečně vrátit, brzy po návratu z vězení zemřel.

Jako studijní obor si Jarmila zvolila Zemědělskou technickou školu, obor zootechnika. Když se vdala za pana Jaroslava Ludvíka, s nímž měla syna Jaroslava, krátce bydleli ve Slavkově. Později se vrátila do Brna a vdala se podruhé za pana Evžena Himmela, s kterým měla dceru Evu. Své děti a později i vnoučata vedla k víře v Boha a lásce k přírodě. Z někdejší ošetřovatelky zvířat se později stala pracovnice v průmyslu. V Královopolské strojírně pracovala jako jeřábnice až do důchodového věku.

Pravidelně se přitom zúčastňovala nedělních bohoslužeb v Betlémském kostele, ve kterém byly pokřtěny její děti a později i vnoučata Marie, Štěpánka, Hugo a Johanna. V pozdějších letech začala chodit do kostela J. A. Komenského. Zde se scházívala s ostatními farníky při různých akcích během týdne, např. na Kavárničce pro dříve narozené. Ráda také jezdila na církevní chatový tábor na Vysočině nedaleko obce Blažkov. Byla společenská, ráda zpívala, tancovala a měla řadu přátel např. z Ořechova. Velkou radostí pro ni stále byla brněnská zahrádka, kterou užívala nejen k práci, ale i k zaslouženému odpočinku.

V důchodu se těšila z narození svých pravnoučat Václava, Antonína, Františky a Josefíny. Byla plná radosti ze života, ale do jejího života zasáhla vážná nemoc, s níž statečně a dlouho bojovala: Několik let byla upoutána na lůžko, ale měla dobrou péči v domově pro seniory na Věstonické. Postupně ztrácela síly a dne 20. května ve večerních hodinách zemřela.

V kázání na text žalmu 28 zazněla z úst faráře Jiřího Grubera tato myšlenka: Všimněme si, jaký důraz klade žalmista na modlitbu a Boží odpověď. Pevné pouto, které je mezi žalmistou a Bohem, bylo utkáno ve vzájemném rozhovoru. Není to vůbec samozřejmé, neboť lidé se vždycky snažili získat Boží přízeň různými obřady. Ještě dnes lidé raději Bohu něco obětují, podrobí se nějakému rituálu, splní, co je třeba, ale nedovedou si s Pánem Bohem promluvit od srdce k srdci. Přitom právě důvěrný rozhovor s Bohem je na křesťanské víře nejcennější. Myslím, že právě toto bylo obdarování naší zesnulé sestry. Uměla hovořit s Bohem. Obracela se k němu v modlitbě a naslouchala, co jí skrze

biblické slovo říká. Věřit Bohu znamená najít důvěrného přítele, kterému můžeme všechno svěřit a který nás nenechá bez pomoci a odpovědi.

Se sestrou Himmelovou jsme se rozloučili v pátek 29. května v sále brněnského krematoria a poté byla pochována do rodinného hrobu na Ústředním hřbitově.

podle vzpomínek pozůstalých připravil Jiří Gruber

Jiří Novák 15.3.1941 – 26.5.2020

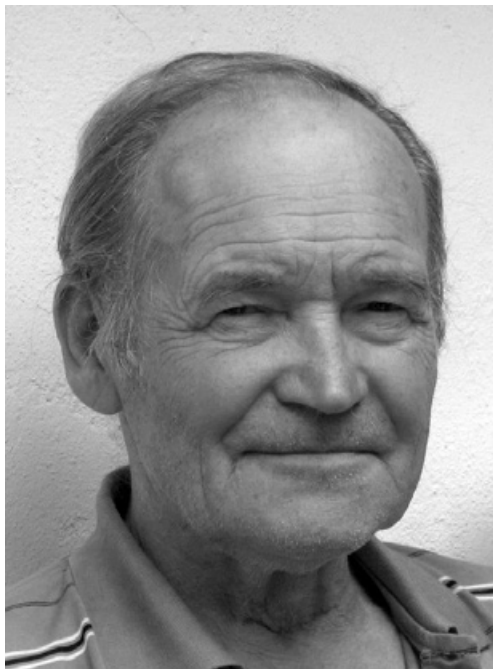
Jiří Novák se narodil v Brně jako druhorozené dítě Augustina a Eugenie, rozené Matušítkové. Spolu s o sedm let starší sestrou Helenou vyrůstali v malém domku na Kuklenské ulici v Židenicích. S vděkem vzpomínal na sousedskou, téměř vesnickou komunitu, která byla rodině oporou zvláště v těžkých 50. letech, kdy byl jeho otec několik měsíců vězněn. Malý byt rodičů na Kuklenské byl od té doby důležitou křižovatkou sousedského i rodinného setkávání.

V průběhu dospívání se mu další důležitou komunitou stal také sbor v Brně-Židenicích, obzvláště pak setkání mládeže. O své cestě v církvi napsal: „Na cestu víry mě i sestru přivedla maminka. Byli jsme se starší sestrou spolu pokřtěni, pak vyučování, konfirmace, zvolení starším, intenzivní práce s dětmi, mládeží, po čase zvolen jako nejmladší seniorátní kurátor, ordinován 1982.“

Zároveň na své směřování v studentských letech vzpomínal: „Ihned po maturitě jsem chtěl studovat teologii, ale škola, a dle jejího přání i rodiče, na mne tlačili, abych přihlášku nepodával. Hlavně škola si nechtěla dělat špatnou vizitku. Já jsem v sedmnácti letech podlehl a začal studovat na VUT – Fakultě stavební v Brně. Studium jsem dokončil v roce 1964 s tím, že mě docela chytilo, a to tak, že jsem jako stavební inženýr a externista zůstal s fakultou v kontaktu nejméně dalších dvacet roků.“

V období jeho vysokoškolského studia pracoval jeho otec dlouhodobě v Rumunsku, kam ho později následovala i maminka. Jiří tam trávil prázdniny zahrnující brigády na stavbě a pravděpodobně, i k vlastnímu překvapení, se naučil celkem obstojně rumunsky.

Jako mladý stavební inženýr byl na umístěnku zaměstnán na stavbě sídliště Luh na Vsetíně, kde se účastnil bohatého života obou vsetínských evangelických

sborů. Po roce nastoupil na vojenskou službu do České Třebové a následovalo kratší angažmá na stavbách NHKG (Nové huti Klementa Gottwalda) v Ostravě a cementárny v Mokrém. Od roku 1967 byl už zaměstnán v Pozemních stavbách Brno, v projekci a přípravě staveb. V roce 1984 se po delších úvahách rozhodl odejít do Výzkumného ústavu pozemního stavitelství, s kterým byl ale absurdně po dvou letech organizačně připojen opět k Pozemním stavbám.

Své stavařské profesi se věnoval i ve volném čase a pro známé a příbuzné projektoval stavby a rekonstrukce rodinných domů. V církvi se účastnil práce seniorátního stavebního odboru i celocírkevní Jeronýmovy jednoty. Asi jediná větší církevní realizovaná stavba podle jeho návrhu byla přestavba modlitebny ve Velké nad Veličkou. Zásadním způsobem a vlastníma rukama se ale v 70. letech věnoval i novému interiéru židenického kostela a později adaptaci půdy na židenické faře, spojené s příchodem faráře Vladimíra Kaluse. Jeho návrat do církevní služby, jakkoli bohužel krátký, si přičítal jako zásluhu.

V letech 1969-1972 studoval dálkově na Komenského bohoslovecké fakultě. Normalizační zrušení možnosti distančního studia, fakultou velice podivně komunikované, cítil jako nevyrovnanou křivdu po celý život. Když ani v 90. letech nenašel s rehabilitační komisí cestu, jak studium jednoduše dokončit, složil po domluvě se synodní radou diakonskou a později vikářskou zkoušku.

V roce 1969 si vzal Martu, rozenou Majtánovou, pocházející z Javorníka. Spolu s dětmi Davidem (1972) a Petrou (1974) žila rodina v bytě v Brně-Julianově a účastnila se života v židenickém i javornickém sboru.

Od roku 1962 byl s přetřkami až do roku 1989 presbyterem židenického sboru a zároveň pravidelným varhaníkem. V období 1979-1986 byl zvolen seniorátním kurátorem brněnského seniorátu. Obzvlášť po své ordinaci (1982) kázal téměř ve všech sborech seniorátu, vysluhoval o svátcích večeri Páně, přijímal sliby staršovstev a vůbec vypomáhal hlavně v neobsazených sborech.

Jeho celoživotními vášněmi byla teologie a historie. V 70. letech strávil několik roků sestavením kroniky židenického sboru a později se věnoval studiu archivů reformovaného javornického sboru, které do té doby ležely nezpracované ve sklepeních fary.

Publikoval spoustu článků převážně v církevních časopisech – Kostnické jiskry, Český bratr, Getsemany; později Setkávání, kde působil v redakční radě. Během roku 2010 připravil pro své přátele ke svým 70. narozeninám výběr svých textů v knize Posedlost psaním, roku 2014 ji doplnil druhým dílem. V roce 2019 sestavil, částečně ze starších textů, tři brožury – „O církevním roce“, „Židovské obřady a svátky“ a „Starozákonní a novozákonní apokryfy“.

Po těžkém úrazu javornického faráře Václava Procházky se začal výrazněji angažovat v javornickém sboru, kam následně v roce 1991 nastoupil jako kazatel na plný úvazek.

Po čtyřech letech se rozhodl vrátit do Brna a civilního zaměstnání a ve firmě Stavoprojekta se se svými bývalými kolegy věnoval přípravě občanských staveb až do odchodu do důchodu v roce 2002.

V roce 1999 se oženil se svou druhou ženou Alenou. V této nové životní etapě si splnil několik cestovatelských životních snů – navštívil biblická místa

na Blízkém východě, v Izraeli a Itálii. Také si vzal za své chalupu na Dražanské vrchovině a dům v Líšni, v nichž uplatňoval své stavebně-inženýrské zkušenosti.

Po rozpadu druhého manželství žil poslední čtyři roky v bytě na Táborské ulici. Sám píše: „Žiji opět v Brně-Židenicích, ale jinde, než jsem se narodil. Z balkónu mám krásný výhled na Brno. V téměř bezprostřední blízkosti mohu pozorovat zprava římskokatolický kostel, uprostřed náš evangelický a nalevo kostel Československé církve husitské.“ Když mu nohy dobře sloužily, tak nevynechával žádná shromáždění židenického sboru a využíval toho, že bydlí prakticky za rohem.

Zdravotní komplikace mu ale čím dál tím míň dovolovaly opouštět domov a od Vánoc 2019 trávil čas převážně v nemocnicích.

Jeho milovaná sestra Helena zemřela 18.5.2020, Jiří Novák pak o osm dní později, 26.5. 2020 odpoledne.

pro rozloučení 4. června v Brně-Židenicích připravil David Novák

Děkujeme ti, Bože, že jsi byl našemu zesnulému životní oporou a nadějí a věříme, že se spolu s námi dočká splnění tvých zaslíbení. Děkujeme ti za všechnu jeho práci a službu pro dílo Páně, kterou konal v době, která přinášela mnoho omezení a ústrků a vyžadovala odvahu, statečnost a trpělivost.

Myslíme s díky na stavby, které připravoval a z nichž mnohé dodnes slouží. Myslíme vděčně na kázání, kterými nás povzbuzoval i napomínal. Myslíme na články, které napsal, a příběhy, které pro nás v archivech objevoval. Myslíme i na mnohé myšlenkové zápasy, které jsme spolu vedli. Možná v nich byl bratr Jiří někdy prudký a neústupný, ale my také, protože jsme tak společně hledali tvou pravdu a spravedlnost.

z modlitby Jiřího Grubera při rozloučení 4. června

BUDE

Bohoslužba k uctění památky Mistra Jana Husa

v pondělí 6. července 2020 ve Sboru Církve československé husitské v Brně-Řečkovících, Vážného 6

15.00 Hranice vzplála - vzpomínka na reformátora u ohně

15.15 Bohoslužba na památku mučednické smrti, slouží bratr biskup Juraj Dovala a sestra farářka Šárka Chytilová

16.30 Chrám uprostřed tržiště - autorské čtení biskupa Juraje Dovaly proložené písněmi s kytarou

Po bohoslužbě bude zajištěno drobné občerstvení.

Kavárnička v Brně I

Kavárnička se bude i v letních měsících konat každou středu v 15 hodin. Na programu bude čtení knihy na pokračování.

Třikrát se však účastníci kavárničky mohou těšit na promítání zajímavých snímků z cest.

29.7. promítne fotografie bratr Jan Franců

12. 8. sestra Hela Pacasová se podělí o snímky z Velké Británie

Sestra Slávka Járová nabídne fotografie z plavby po Dunaji. Datum zatím neupřesněno.

DÍKY A PROSBY

Pane, dej, ať máme na prvním místě Boha, ať jsme v každém okamžiku především křesťany – se všemi závazky, které toto označení znamená a která jsme při křtu přijali. Pak teprve Brňáky, Pražáky, Čechy, Evropany a obyvateli planety Země.

Pane, píše se „plodte a množte se a naplňte zemi“. Zdá se, že potud můžeš být spokojen. Prosím dej, ať jsme více dobrými správci svěřené věci než kořistníky ničící ve finále tvé dílo.

Pane, modlíme se, ať skončí brutalita a násilí ve světě. Ať také nikdo – natož takový stát jako Čína – nemusí obviňovat Američany z chronického rasismu.

Pane, prosíme, dej, ať „*si nic neslibujeme od útisku a nenecháme se šálit tím, že něco uchvátíme*“.

S úlevou sledujeme zprávy o všeobecném ústupu onoho podivného viru, kterému říkáme „korona“. Modlíme se za všechny oběti, které způsobil, a jsme v duchu s bratry a sestrami v zemích, kde ještě není vyhráno.

Prosíme, dej, ať zvládneme – alespoň obstojně – v sobě pěstovat bázeň boží a naopak vypořádat se se strachem a úzkostí, které nikdy nejsou od Boha.

Pane, prosíme, dej nám sílu k moudrým rozhodnutím – malým i velkým a k jednání, která budou tiše a neokázale dosvědčovat naší pravou a čistou víru. Velmi tiše doufáme, že skrze nás můžeš být inspirací pro ty, kteří ještě neměli možnost tě poznat.

Pane, vyznáváme, že jsme „*nikdy nikomu jak Ježíš nohy nemyli*“, ale také (snad) „*nechtěli nikdy na trůnu sedět*“. Prosíme tě o tvé milosrdenství v tom, co konáme.

Pane, prosím, dej nám tak moudrost v modlitbě rozeznat úkol, který jsi nám zde svěřil. Naším přáním pak je dokonat jej před okamžikem, než konečně spočineme v tobě.

modlitba ze sboru Brno-Židenice

Brno I

Staršovstvo se v Brně I sešlo 2. června. Z rozhovoru vyplynuly možnosti, jakým způsobem bychom mohli dále začít obnovovat sborový život. Především se jednalo o rozhodnutí, že na faře nebudeme prozatím používat kuchyni a že zatímco setkání školních dětí a biblická hodina pro dospělé na faře budou opět až od začátku nového školního roku, nedělní škola, mládež i konfirmandky a pěvecké sbory už se v průběhu celého června scházet mohou a začne rovněž kavárnička. Staršovstvo také rozhodlo o zakoupení potřebného nádobí k večeři Páně (skleněné kalíšky). Jsme rádi, že se podařilo zajistit pravidelný úklid Červeného kostela i sálů na faře. Projednáváme možnost nového schodiště u Betlémského kostela a další nutné stavební a technické práce na našich budovách.

Jana Hofmanová

Brno II

Na své předprázdninové poradě mělo staršovstvo k projednání mnoho záležitostí, některé z nich proto muselo odložit na další jednání různých pracovních skupin. Na vědomí vzalo informaci z jednání liturgické komise o přípravách přenosu nedělních bohoslužeb. Projednalo zastoupení sboru při jednání seniorátní Jeronýmovy jednoty. Určilo termín pro zvláštní poradu k otázkám přechodu k samofinancování a obsazení sboru faráři (24. 6.). Rozhodlo o způsobu vysluhování večeře Páně v příštím období: kalíšky v kruhu kolem stolu Páně. Staršovstvo také domluvilo způsob navrhování kandidátů do nové synodní rady.

Martin Horák

Brno I**Brno II****Brno-Husovice****Brno-Židenice**

5.7.**4. neděle po sv. Trojici**

ČK 9:00 Jana Hofmanová

BD Saša Jacobea
Tiš Saša Jacobea

Hu Štěpán Hájek

Ži Olga Tydlitátová, VP
BI**12.7.****5. neděle po sv. Trojici**

ČK 9:00 Jana Hofmanová

BD Jaroslav Vítek

Hu Štěpán Hájek

Ži Gabriela Horáková

19.7.**6. neděle po sv. Trojici**

ČK 9:00 Jiří Gruber

BD Martin Horák
Tiš Martin Horák, VP

Hu Štěpán Hájek

Ži Radka Včelná
BI Radka Včelná**26.7.****7. neděle po sv. Trojici**

ČK 9:00 Jaroslav Vítek

BD Saša Jacobea, VP

Hu Vladimír Zikmund

Ži Matouš Pleva

ČK: Červený kostel v 9:00

BD: Blahoslavný dům v 9:00
Tiš: Tišnov v 10:30

HU: Netušilova 26 v 9:00

Ži: Židenice v 9:00
BI: Blansko v 14:00

Brno I**Brno II****Brno-Husovice****Brno-Židenice****2.8.****8. neděle po sv. Trojici**
ČK 9:00 Jaroslav Vítek, VPBD Saša Jacobea
Tiš Martin Horák

Hu Matouš Pleva

Ži Marta Židková, VP
Bi Marta Židková, VP**9.8.****9. neděle po sv. Trojici**
ČK 9:00 Jiří Gruber

BD Martin Horák

Hu Štěpán Hájek

Ži Radka Včelná

16.8.**10. neděle po sv. Trojici**
ČK 9:00 Jaroslav VítekBD Saša Jacobea
Tiš Saša Jacobea, VP

Hu Petr Matuška

Ži Josef Suchý
Bi Josef Suchý**23.8.****11. neděle po sv. Trojici**
ČK 9:00 Jana Hofmanová

BD Martin Horák, VP

Hu Jaroslav Vítek

Ži Olga Tydlitátová

30.8.**12. neděle po sv. Trojici**
ČK 9:00 Jaroslav Vítek

BD Saša Jacobea

Hu Vladimír Zikmund

Ži Radka Včelná
Bi Radka Včelná**6.9.****13. neděle po sv. Trojici**
ČK 10:00 Jiří Gruber, VP,
zahájen/ MŠBD Martin Horák
Tiš Saša Jacobea

Hu Štěpán Hájek

Ži Radka Včelná, VP
Bi Radka Včelná, VPČK: Červený kostel v 9:00
od 6.9. v 10:00BD: Blahoslavův dům v 9:00
Tiš: Tšnov v 10:30

Hu: Netušilova 26 v 9:00

Ži: Židenice v 9:00
Bi: Blansko v 14:00

EVANGELICKÁ CÍRKEV V BRNĚ

Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Brně I

Betlémský kostel a kostel J. A. Komenského (Červený kostel)

Opletalova 6, 602 00 Brno, tel: 542 211 453

email: ccebrno1@atlas.cz,

<http://www.cervenykostel.cz>

kazatelé: Jiří Gruber a Jana Hofmanová, faráři

seniorátní kazatelé: Iva Květonová, Jiří Šimsa a Jaroslav Vítek

kurátor: Václav Matoulek, past. pracovnice: Marie Matoulková a Helena Pacasová

Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Brně II

Blahoslavův dům, Lidická 79, 602 00 Brno, tel: 541 212 469

email: brno-ii@evangnet.cz,

<http://brno-ii.evangnet.cz>

kazatelé: Martin Horák a Alexandra Jacobea, faráři

kurátor: Jaroslav Kučera, past. pracovnice: Anna Marie Fikejsová

Farní sbor ČCE v Brně-Husovicích

Netušilova 26, 614 00 Brno, tel: 545 212 420

email: husovice@evangnet.cz,

<http://www.ccehusovice.cz>

kazatel: Štěpán Hájek, farář

kurátor: Vladimír Zikmund

Farní sbor ČCE v Brně-Židenicích

Kostel Jílkova 74, fara Konečného 6, tel: 732 819 626

email: zidenice@evagent.cz,

<http://zidenice.evangnet.cz>

kazatelka: Radmila Včelná, farářka

kurátor: Miroslav Maňák

Diakonie ČCE - středisko v Brně

Hrnčířská 27, 602 00 Brno, tel: 549 242 279, 541 248 401

email: brno@diakoniece.cz

<http://brno.diakonie.cz>

ředitel: Lenka Svobodová

Evangelická akademie,

Vyšší odborná škola sociálně právní

Opletalova 6, tel: 542 221 741, email: vos@eabrno.cz

Střední zdravotní škola Evangelické akademie

Šimáčkova 1, 542 213 593, email: cszs@eabrno.cz,

<http://www.eabrno.cz>

ředitelka: Renata Michálková

kaplanka: Marta Židková

EA

Filipka: Škola příběhem - církevní základní škola

Filipinského 1, 615 00 Brno-Židenice, tel: 724 955 544

email: skolafilipka@gmail.com

<https://skolafilipka.cz>

ředitelka: Ruth Konvalinková

Setkávání - brněnský evangelický měsíčník. Ročník 2020 (XXII). Vydávají sbory Českobratrské církve evangelické Brno I a Brno II. Odpovědní redaktoři: Jiří Gruber, Martin Horák. Obálka Iva Tůmová. Registrováno pod číslem MK ČR E12109. Doporučená cena jednotlivého čísla 15 Kč. Roční předplatné 150 Kč, sponzorské 200 Kč. Redakce: 602 00 Brno, Opletalova 6. Vychází 10x ročně.